Verslag bewonersavond Vliegenbos
dinsdag 2 juli 2019 om 19.30 uur in het Clusius College, Rode Kruisstraat 40 Amsterdam Noord

Aanwezig
Namens stadsdeel Noord:
Saskia Groenewoud lid dagelijks bestuur
[redacted] projectleider

Bewoners: zie presentielijst

Gespreksleider [redacted]
Notulist [redacted]

Opening
Onafhankelijk gespreksleider [redacted] heet allen welkom. Op de bewonersavond van 22 mei sprak bestuurder Saskia Groenewoud met bewoners over de toekomst van het Vliegenbos. Vanavond gaan we een stap verder en praten we over oplossingsrichtingen/scenario's. Na een inleiding door bestuurder Saskia Groenewoud, presenteert projectleider [redacted] de resultaten van de eerste bewonersavond en de daaruit voortvloeiende scenario's en onderzoeksvragen. Daarna gaan bewoners uiteen om per scenario aanvullende onderzoeksvragen te bedenken.
Iedereen van wie naam en e-mailadres bekend zijn bij het stadsdeel, krijgt het verslag van deze avond toegestuurd.

Inleiding bestuurder Saskia Groenewoud
Bestuurder Saskia Groenewoud is blij met de grote opkomst: het Vliegenbos leeft! Ook bij de eerste avond bleek de grote betrokkenheid bij het Vliegenbos. De algehele wens was duidelijk: het Vliegenbos moet het Vliegenbos blijven. Vanavond wil de bestuurder kijken hoe we dit met elkaar kunnen realiseren.
De bestuurder schetst het brede verband. Noord heeft een grote bouwopgave en een mobiliteitsopgave. Maar ook het groen is belangrijk, veel mensen wonen om die reden in Noord. Het is belangrijk om de groene scheg voor de lange termijn vast te leggen in een groenvisie. Het stadsdeel gaat hiervoor de komende maanden graag in gesprek met bewoners.
De groene scheg loopt van landelijk noord via de tuinparken, Schellingwouderdijk, Schellingwouderbreek en het Rietland naar het Vliegenbos.
Het zou mooi zijn als deze groene scheg verbonden kan worden met het Noorderpark, en er een verbinding komt met Kadoelerscheg. Van daaruit kun je het groen dan doortrekken naar Wilmkebreek en weer naar landelijk Noord. Zo ontstaat een zeer grote groene scheg. En daarmee is het nog niet klaar, de bestuurder droomt zelfs van een oversteek over het kanaal via de Oostertocht, Westertocht en Noorderijplas richting Zaanstad .
De bestuurder voelt zich in haar groen ambities gesteund door de stadsdeelcommissie van het stadsdeel die geadviseerd heeft om de groene scheg langs het Noord-Hollands kanaal vast te leggen in de groenvisie. Uiteindelijk is ons doel om deze groenstructuren waaronder de Noord-Hollands kanaalscheg op te nemen in zowel de stedelijke Groenvisie als de Omgevingsvisie.

Kortom, er gebeurt veel in Noord qua bouwen en mobiliteit, dit brengt ook kaders mee voor de scenario's voor het Vliegenbos. Maar bij al deze ontwikkelingen is het ook belangrijk om de groenstructuur vast te leggen in een groenvisie. Het Vliegenbos is binnen deze groenstructuur een onmisbare parel.

Resultaten bewonersavond 22 mei 2019

Projectleider [redacted] presenteert de conclusies van de eerste bewonersavond:

- Het Vliegenbos moet een bos blijven
- Het Vliegenbos is een stadsbos, bij respectvolle omgang is er veel mogelijk in het bos
- Mensen gebruiken het bos op verschillende manieren: soms als fietser, soms lopend met de hond
- Heb respect voor elkaar
- Fietsers gebruiken de voetpaden in het bos op weg naar de pont (het oostveer)
- De fietssluis houdt de fietser niet tegen
- Zorg voor duidelijkheid: wat mag wel en wat mag niet
- Asfalt heeft gezorgd voor meer onduidelijkheid en daarmee voor conflicten

Oplossingsrichtingen/scenario's

Op basis van de conclusies van de bewonersavond en de petities, ziet het stadsdeel twee oplossingsrichtingen, al blijkt vanavond misschien dat er nog meer scenario's denkbaar zijn. Oplossingsrichting 1 gaat uit van een fietspad door het bos heen, bij oplossingsrichting 2 gaat het fietspad om het bos heen.

<u>Aandachtspunten bij scenario 1: fietspad door het bos heen</u>

- Fietsen en wandelen op 1 pad?
- Fietsen en wandelen scheiden?
- 1 pad om door het bos te fietsen, de overige paden blijven fietsvrij
- Fietser te gast
- Fietsers zijn ook natuurliefhebbers, fietsinfrastructuur hoeft niet strijdig met natuur te zijn
- Het wordt drukker dus faciliteer dit goed

<u>Aandachtspunten bij scenario 2: Fietspad om het bos heen</u>

- Doel: rust bewaren in het bos
- Honden aan de lijn
- Fietsen scheiden van wandelen
- Fietsroute om het bos verbeteren
- Asfalt uit het bos
- Nieuwendammerkade opnieuw inrichten

<u>Kaders</u>

De oplossingen moeten passen binnen de kaders van de opgaven in Noord:
- Stedelijke ontwikkeling: bouwopgave van 24.000 woningen binnen de ring in de periode tot 2025
- Mobiliteitsopgave: maximaliseren openbaar vervoer en gebruik van de fiets stimuleren
- Meerjarenplan fiets: aanleggen ontbrekende schakels fietsnet
- Ecologie/natuurtoets: Bij ingrepen in het Vliegenbos staat het bos centraal. Afhankelijk van de ingreep is een natuurtoets.

Daarnaast is de vraag hoe je de scenario's voor het Vliegenbos zo sterk mogelijk maakt. Daarvoor moeten een aantal dingen worden uitgezocht. Het stadsdeel heeft als voorbeeld de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Moet de weg om het Vliegenbos worden geoptimaliseerd en wat zijn de opties hiervoor?
- Moet de oude weg van zuid naar noord uitkomend bij de Augustinuskerk door het Vliegenbos worden hersteld?
- Moet het huidige fietspad met de sluizen in gebruik blijven?

- Moeten de fietspaden rood worden gemaakt zodat visueel duidelijk is dat het een fietspad betreft?
- Welke materialen kunnen er worden gebruikt als er wandel/fietspaden worden aangepast?
- Moeten honden worden aangelijnd op de fietspaden?
- Wat is er mogelijk met ecologische verlichting in het bos?
- Moet/kan het Vliegenbos worden verbonden met het Rietland?
- Kan de bebording in het bos worden geoptimaliseerd?

Vragen en opmerkingen n.a.v. de presentaties

Stedelijke ontwikkeling
Deelneemster vraagt t.a.v. de kaders wat al vastligt.
De bestuurder zegt dat vaststaat dat Noord 24.000 extra woningen moet bouwen binnen de ring in de periode 2016-2025. Dit gebeurt in Elzenhagen en in de transformatiegebieden, deze gebieden zijn al bekend. Dit is relevant: meer woningen betekent dat meer mensen gebruik gaan maken van de openbare ruimte.

Deelnemer mist een kaart met de bouwlocaties. Bij een uitzending van AT5 liet een maquette bouwlocaties in het Vliegenbos zien.
De bestuurder zegt dat de maquette niet juist was, de losse nieuwbouwblokjes stonden tijdens de uitzending ten onrechte in het Vliegenbos (als grap of uit slordigheid). Via https://www.amsterdam.nl/projecten/ kan een kaart met alle nieuwbouwlocaties gevonden worden. De bestuurder noemt ook alvast de nieuwbouwlocaties: Hamerkwartier (transformatie naar woon/werkgebied met een groene oever voor fietsen en verblijven), Buiksloterham, Klaprozenbuurt, NDSM en Elzenhagen Zuid. Ook worden diverse kleine plekken ten noorden van de IJdoornlaan verder ontwikkeld. En los van de 24.000 woningen wordt ook Havenstad verder ontwikkeld.

Deelnemer had verwacht meer inzicht te krijgen in de link tussen nieuwbouw en de behoefte aan infrastructuur. Dus: waar wordt gebouwd en wat betekent dat voor de benodigde infrastructuur?
De bestuurder is hier ook benieuwd naar. Er start een studie, dit gaat over de langere termijn. Nu al is duidelijk dat de huidige auto-infrastructuur niet toereikend is. Qua openbaar vervoer is de bestuurder blij dat de provincie de NoordZuidlijn doortrekt naar Purmerend en Zaanstad. Maar dit alles neemt niet weg dat er op de kortere termijn een aantal vragen spelen rond het Vliegenbos, en daar gaat het vanavond om.

Deelnemer vraagt hoeveel woningen gepland zijn op de Oranjewerf en het Gembo-terrein? Dit levert ook een verkeersstroom op.
De bestuurder kan geen aantallen noemen, dit is aan de ontwikkelaar. De aantallen moeten wel passen binnen de kaders, ook binnen de groenvisie die komende tijd gemaakt wordt.

Mobiliteit
Deelnemer hoopt dat er een plan is voor een fietspad langs het IJ. Hij verwacht wel dat het dan drukker wordt met fietsers in het Vliegenbos, het bos is dan immers ook een aantrekkelijke route naar Schellingwoude.
De bestuurder wijst op de mobiliteitsopgave: het stadsdeel gaat gebruik van openbaar vervoer en fiets stimuleren. Een van de bouwstenen is het Meerjarenplan Fiets, het stadsdeel moet knelpunten oplossen en ontbrekende schakels realiseren. Daarbij wordt ook gekeken naar een fietsroute langs de IJ-oever.

Deelnemer vraagt in hoeverre fietsen langs Albemarle mogelijk wordt.

De bestuurder zegt dat dit vooralsnog niet mogelijk is, gegeven de aanwezigheid van Albemarle. Dit bedrijf blijft hier voorlopig gevestigd.

Deelnemer mist bij de onderzoeksvragen de verplaatsing van het Oostveer naar de Oranjewerf. Hiermee verdwijnt een groot deel van het dagelijks fietsverkeer uit het Vliegenbos.
De bestuurder neemt deze onderzoeksvraag niet mee. In de Verenstrategie is gekeken naar herkomst en bestemming van fietsers en de beste verbindingen. Vooralsnog is de huidige locatie de beste plek voor het veer. Een veer bij Oranjewerf leidt tot een trechter/bottleneck.

Deelnemer vindt de Verenstrategie een beperkt uitgangspunt voor de verkeersstromen van 2025/2030. De 'sprong' over het IJ zal gaan bepalen hoe het verkeer rond het Vliegenbos gaat rijden. Bij Java-eiland komt waarschijnlijk een brug of tunnel. Deelnemer stelt voor om de fietsstructuur ongewijzigd te laten totdat duidelijk is waar de verbindingen komen.
De bestuurder kijkt niet alleen naar de Verenstrategie maar ook naar de mobiliteitsstudie, het meerjarenplan Fiets en het vervoer over water. Zij is het met deelnemer eens dat er nog veel vraagstukken zijn, waaronder een brug of tunnel over/onder het IJ. Echter, uitstel is geen goed idee. Nu al zijn er knelpunten bij het Vliegenbos en 2 petities, en de ontwikkelingen rond het bos zijn zo groot dat we hierop moeten anticiperen. We moeten met elkaar vaststellen wat we belangrijk vinden en welke onderzoeksvragen we hebben. Alleen dan hebben we invloed en kunnen we zorgen dat het Vliegenbos een bos blijft.

Deelnemer vindt dat de komst van de brug wel ingecalculeerd moet worden: er zullen meer fietsers uit de stad komen. Als je daar geen rekening mee houdt bij de aanleg van het fietspad om of door het bos, heb je straks een oplossing die niet voldoet.
De bestuurder is het hiermee eens, je moet voorbereid zijn op een mogelijke verbinding over het IJ. Daarom is het ook zo belangrijk om die kaders bij de keuze te betrekken. Maar ook los van die verbinding, zijn er veel vraagstukken.

Deelnemer begrijpt dat er mogelijk een fiets- en voetgangersoversteek naar het Zijkanaal komt die Rietland en Vliegenbos verbindt. Waar komt deze oversteek? En wat is de consequentie voor de fietsstroom van west naar oost.
De bestuurder zegt dat deze vragen aan de orde komen in het Mobiliteitsplan.

Deelnemer vraagt aandacht voor bestaande fietsroutes. De druk op de Nieuwendammerkade is nu al hoog, en er zijn fietsers die 40 km per uur rijden. Een route dwars door het Vliegenbos maakt de druk op de Nieuwendammerkade en omgeving zeker niet minder. Eventuele nieuwe pontroutes zijn waardevol in dit perspectief.
De bestuurder zegt dat het daarom belangrijk is om alles in samenhang te bekijken en de kaders te betrekken. Zij is op de hoogte van de toenemende druk op de Nieuwendammerdijk.

Ecologie
Deelnemer wijst op het verlies aan groen: in 10 jaar tijd is Amsterdam 10% groen kwijtgeraakt. Soms moet je keuzes maken en het behoud van een sterk bos prioriteit geven boven de kaders.
De bestuurder zegt dat het stedelijke kaders zijn die gelden voor heel Amsterdam, Noord moet zich aan deze kaders houden. Overigens vindt de nieuwbouw niet plaats in het Vliegenbos, en ook de groene scheggen zijn een kader in wording.

Deelneemster mist bij alle onderzoeksvragen de natuurwaarde. Is de verbinding met het Rietland een ecologische verbinding of een infrastructurele verbinding?
De bestuurder zegt dat in haar verhaal over de groene scheg de verbinding met het Rietland een groene verbinding is. Wat de onderzoeksvragen betreft: deze zijn niet sturend maar dienen als inspiratie, de bestuurder nodigt bewoners van harte uit om de lijst aan te vullen.

Deelnemer vraagt of de kaders zijn opgesomd in volgorde van belangrijkheid: ecologie/natuurtoets staat op de laatste plaats.
De bestuurder zegt dat de volgorde niets zegt over de prioriteit. Men moet wel onder ogen zien dat bij de ontwikkeling van dit stadsdeel deze kaders gegeven zijn. Kijken hoe binnen deze kaders het bos het bos moet blijven is een serieuze opgave. De voorzitter zegt dat afhankelijk van de situatie soms het ene kader zwaarder weegt en soms het andere kader.

Deelnemer vraagt of er verschil is tussen de natuurwaarde van het Vliegenbos en de natuurwaarde van het Noorderpark.
De bestuurder zegt dat elk gebied zijn eigen kenmerken heeft. Het Vliegenbos is heel bijzonder, de natuurwaarde is van een andere orde dan bij het Noorderpark.

Deelneemster heeft met verschillende bewonersgroepen excursie gemaakt van Vliegenbos tot Waterland. Zij vraagt of de natuurtoets kijkt naar het effect van een ingreep in het Vliegenbos op de hele scheg. En wordt er extra onderzoek gedaan naar de biodiversiteit en de samenhang voor de hele Schelingwoudescheg of gaat de toets uit van bestaande gegevens?
De bestuurder zegt dat gekeken moet worden welke informatie nodig is. De landschapsarchitect van stadsdeel Noord bekijkt het effect integraal. Zij kijkt dus niet alleen naar het Vliegenbos maar ook naar de rest van de groene scheg en niet alleen naar het landschap maar ook naar de biodiversiteit.

Oplossingsrichtingen en onderzoeksvragen

Deelnemers gaan uiteen om onderzoeksvragen te formuleren bij de twee oplossingsrichtingen. Welke vragen missen in het lijstje van het stadsdeel en welke vragen moeten specifieker? Hieronder volgt het resultaat.

<u>Onderzoeksvragen bij de oplossingsrichting Fietspad om het bos</u>
Projectleider [redacted] vat de resultaten samen:

- Veel opmerkingen betreffen een brug over het Zijkanaal.
- Veel vragen gaan over de pont: is frequenter varen mogelijk en zijn er extra aanlandingen mogelijk?
- Lost verwijderen van het asfalt het probleem grotendeels op?
- Kan de route om het bos verbeterd worden?
- Kunnen fietsers verleid worden om gebruik te maken van de route om het bos?
- Zorg eerst voor meer duidelijkheid over de extra IJ-oever verbindingen.

De zaal voegt de volgende onderzoeksvragen en opmerkingen toe:

- Vraag 3 op het lijstje onderzoeksvragen bevat een fout: het huidige fietspad moet zijn het huidige wandelpad. Dit wordt aangepast.
- Hoeveel mensen maken echt gebruik van het Vliegenbos? Wie zijn de verschillende gebruikers en hoe vaak leidt dat tot een conflict?
- Wat betekenen de kaders voor het Vliegenbos. Bij de bouwopgave is de vraag: Wat is het te verwachten gebruik van het Vliegenbos door nieuwe bewoners?
- Onderzoek bij het scenario 'weg om het bos' ook de variant Meeuwenlaan, hier liggen al brede fietspaden.
- Kan er een pilot komen met twee pontverbindingen: bij het Gembo-terrein en het Draka-terrein (hier is altijd een pont geweest). Het huidige probleem is ontstaan toen de oostpont kwam, op dat moment gingen fietsers door het bos heen fietsen. Het bos aanpassen is geen goed idee en helpt niet, fietsers kiezen de kortste weg.

- Kijk niet alleen naar het Vliegenbos maar neem de hele Schellingwoudescheg in ogenschouw en kijk naar biodiversiteit. Het ecologisch belang weegt zwaarder dan of een fietsroute 50 seconde sneller of langzamer is.
- Wat is de invloed van de verlichting op het bos en kan verlichting afnemen als deze niet nodig is. Achterliggend onderwerp: verlichting tennisbaan brandt nog lang nadat het tennissen is gestopt.
- Zijn er juridische of politieke bezwaren tegen het vervangen van asfalt door houtsnippers of andere zachte bekleding om het pad door het bos minder aantrekkelijk te maken voor fietsen en scooters?
- Is het mogelijk om een deel van het Albemarle terrein te gebruiken als fietsroute? Het fabrieksterrein wordt nu bijna niet gebruikt.
- Tast fietsen door een bos de natuur aan? Er wordt in Nederland veel gefietst in de natuur. Deelnemer denkt dat er eerder sprake is van een conflict tussen gebruikers dan een conflict tussen fietsers en natuur.
- Referentienormen voor groen: wordt Vliegenbos gerekend als groen voor de nieuwe bewoners van het Hamerkwartier? Want voor hen zou extra groen moeten komen. Anders gesteld: komt er niet te veel druk op het Vliegenbos als dit zowel de huidige als de nieuwe bewoners groen moet bieden?
- Er hoeft niets onderzocht worden, het gaat alleen om de keuze om of door het bos.
- Hoe kan de natuurwaarde geholpen worden, welke interventies maken het bos beter? Deelnemer denkt aan meer bomen, betere waterhuishouding, minder asfalt en minder licht.
- Is goede bewegwijzering naar het oostveer mogelijk (om het bos) en wat is daarvan het effect? Google Maps leidt iedereen nu door het bos.
- Kan de fietsroute aan de oostzijde verbeterd worden door het compleet maken van de route aan/door de bosrand? Zo kun je een autovrije fietsroute maken en ook de bewoners van de Nieuwendammerkade ontzien.

<u>Opmerkingen en onderzoeksvragen bij oplossingsrichting fietspad door het bos</u>
Medewerker stadsdeel presenteert de resultaten:
- Iedereen wil natuurwaarde bos behouden bij route door het bos.
- Er zijn rigoureuze opties genoemd zoals een fietstunnel en een alternatieve verbinding tussen Vliegenbos en Rietland, waardoor je er alsnog omheen fietst.
- Aanleggen natuurfietspad, bv. met houtsnippers, waardoor mensen meer omgevingsbewust fietsen.

De zaal voegt de volgende vragen en opmerkingen toe:
- Waarom ligt de nadruk op een nieuw fietspad? Wijs 1 van de aanwezige (kronkel)paden aan als fietspad en hou de rest fietsvrij. Daarbij hoef je geen asfalt te gebruiken, de natuur werkt snelheidsremmend. Andere deelnemer noemt het pad langs de camping en de school als hét fietspad.
- Onderzoek welk bestaand pad de conflicten tussen fietser en voetgangers oplost (conflicten zijn het grootste probleem). Deelnemer denkt aan pad langs de tennisbaan als fietspad. (Deelnemer noemt ook een opvoedcoach)
- Onderzoek hoeveel nieuwe gebruikers het fietspad krijgt na realisatie van de nieuwbouw. Gedachte achter deze onderzoeksvraag is dat een noord/zuid route door het bos veel te druk wordt.
- Kijk hoe men in andere bossen en parken met fietsverkeer omgaat (best practices binnen- en buitenland).
- Is een onverlicht fietspad mogelijk?
- Hoe zorg je dat fietsers op de hoofdroute blijven en niet uitwaaieren naar de zijpaden?

Overige opmerkingen

- Deelnemer vraagt om een peiling: wie is voor een fietspad door het bos, wie voor een fietspad om het bos? De bestuurder vindt dit geen recht doen aan het Vliegenbos, zij wil samen met bewoners een gedegen afweging maken.
- Deelneemster vraag hoe voorkomen kan worden dat het Vliegenbos een muggenbos wordt.
- Deelneemster wijst op het illegaal kamperen in het Vliegenbos, zij vraagt om handhaving op zinvolle tijden.

Sluiting

Bestuurder Saskia Groenwoud bedankt de bewoners voor hun inbreng en goede onderzoeksvragen. Het stadsdeel diept deze uit en komt na de zomer met antwoorden. Dan wordt ook het gesprek over de twee scenario's vervolgd.

De gespreksleider wenst iedereen een fijne avond en sluit de bijeenkomst om 21.30 uur.